60e jaargang. — N° 51. Dit nummer bestaat uit 8 bladzijden Zaterdag, 28 Juni 1913

Men schrijft in te Tongeren bij **H. Collée**, uitgever en eigenaar van dit blad.

DE POSTRIJDER verschijnt 's woensdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, Groote Markt, te Tongeren.

Telefoon N° 12

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Twee maal per week, **4** fr. per jaar
Een maal » **3** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen : **15** centiemen per drukregel.

Reclamen, vonnissen en anders artikels, vooraan of binnen in het blad · **1** frank den drukregel.

EERSTE BLAD

Toch aardig hé !

Pas is er spraak van nu eindelijk aan de Katholieken te geven wat ze reeds zoolang vragen, en met recht en reden zouden moeten hebben, namelijk een rechtvaardige schoolwet, of zie daar gaan de poppen aan het dansen. Onze roode en blauwe kluchtspelers, ondanks hunne formidable klopping die ze hebben ontvangen met de laatste kiezing, durven zich weder met hun afgezaagd liedje aanbieden. De klerikalen gaan millioenen geven aan de kloosters. Pardaf. Ziedaar de vogel. Hoor eens mannekens zoudt ge niet beter doen van te zwijgen. Het volk heeft u veroordeeld Ons volk wil niet van zulke vuige en nietswaardige politiek. De huisvaders vragen met recht en reden, dat de Staat hen in de gelegenheid zou stellen hunne kinderen te doen onderwijzen en op te voeten zoo als ZIJ willen. Wij zeggen onderwijs en opvoeding want deze twee zijn onafscheidbaar van elkander. Daar nu het officieel onderwijs niet voldoet aan het verlangen van een katholieken huisvader (hetgeen *Vooruit* stooft in zijn nummer van 2 Juni 1913) zoo is het gouvernement verplicht die huisvaders evenveel recht te geven als een anderen. De groote meerderheid van ons land vraagt eene rechtvaardige schoolwet. Onze katholieke huisvaders zullen voldoening krijgen. Leve ons vrij onderwijs, dat al de waarborgen levert van degelijkheid (*Vooruit* bekende het zelf). Daarom zullen de toelagen niet gaan aan de kloosters, maar wel aan onze huisvaders, die meerendeel ons vrij onderwijs boven het officieel verkiezen tot spijt van wie 't benijdt.

Verraders van 't Vaderland.

Op het programma der vernietigde Liberale Partij stond immer en altijd de grootste militaire dwang waarvan een puntje was : alleman soldaat.

Op het progamma der springlevende Katholieke Partij stond immer en altijd : « *nooit iets meer dan de noodige krijgslasten.* »

Verstaat goed : « *Nooit iets meer* »... om weerstand te bieden aan alle overdreven militarisme.

Toch... « *altijd het noodige* »... om altijd, als trouwe vaderlanders, den vaderlandschen plicht te vervullen.

Door den drang der omstandigheden en werelandsche ontwikkelingen heeft het Katholiek Gouvernement met M. de Broqueville aan 't hoofd — in wien alle echte vaderlanders betrouwen hebben — uit nood en plicht de nieuwe legerwet met « alle man soldaat » moeten invoeren.

Gezien de tijdsomstandigheden is dit nu eene noodige krijgslast geworden...

Daar het noodig is zegden de katholieken, uit vaderlandsliefde : het zij zoo !...

De socialisten, die geen vaderland willen hebben, stemden natuurlijk tegen.

Van de liberalen stemden slechts 15 ja. De andere weigerden, om dwaze politieke redens. Zij stelden politiek en partijbelang boven vaderlandsliefde.

Doch nu gaat de liberale lafheid alle gedacht te boven.

Wij hebben in voorgaande nummers uiteen gedaan hoe dat « koken kost » 't is te zeggen hoe de nieuwe legerwet veel geld zal kosten.

Te dien einde heeft M. Levie, minister van geldwezen, wetsvoorstellen voor nieuwe lasten neergelegd.

De katholieken zeggen : Wij zullen die onderzoeken en alles wat redelijk is en noodig zullen wij stemmen. M. Levie antwoordt daarop : dat is uw recht van te onderzoeken en ik zal mij inschikkelijk toonen.

Welnu de nieuwe lasten zijn zoodanig voorgesteld dat kleine burger en werkman er geen schade zullen door te lijden hebben ; nochtans kunnen er nog verbeteringen en wijzigingen aan de wetsvoorstellen gebracht worden en het gouvernement zal die aanveerden.

De liberalen weigeren allen de lasten te stemmen ; allen ja, zelfs deze die om zoo te zeggen zich er toe verbonden hebben met de legerwet te aanveerden.

Dat doen zij uit politiek om het gouvernement in nesten te helpen, hunne leus is :

« *Verga het vaderland als de klerikaal maar geveld wordt.* »

Zulke handelwijze bestempelen wij met den schandnaam van : VERRAAD AAN 'T VADERLAND

Nu dat ze doen wat zij besloten hebben in hunne lafheid. Hun blijft de oneer.

Het gouvernement en de Katholieke Partij zullen eens te meer toonen dat zij noch rooden noch blauwen vandoen hebben om het land te besturen.

Aan de kristene Vrouw.

In het heidendom waren noch eer, noch rechten aan de vrouwen toegekend ; van af hare geboorte stond zij hulpeloos onder de dwingelandij van haar vader om later de slavin te worden van een echtgenoot.

Christus kwam, brak deze ketenen en de vrouw werd terug de gezellin van den man, de schutsengel van het huisgezin ; dankbaar en edelmoedig nam zij Christusleer aan. De achtervolgende geslachten wist zij voor de Kerk op de voeden ; overal waar het gold den godsdienst te verdedigen, goede zeden vrij te waren of naastenliefde te beoefenen stond de vrouw op de eerste plaats.

Heden roept de Kerk hare kinderen ten strijde tegen het alcoholisme ; erger nog dan in andere landen woedt de drankgeesel bij ons. Honderden menschen, zedelijke schepselen Gods, brengt zij lager dan de dieren ; twisten en moorden, vloeken en plichtverzuim worden er gedurig door veroorzaakt. Onder den invloed van den drank geven vele zich beestelijk over aan de onzuiverheid, en tal van jongelingen en huisvaders geraken aldus in plaatsen waar zij nooit den voet moesten zetten. Duizenden kinderen worden hierdoor mishandeld en verwaarloosd, duizenden vrouwen door getergd en in armoede gedompeld.

Mgr. Ireland, bisschop van St Paul in Minesota noemt het alcoholisme den grootsten vijand van den Godsdienst ; Mgr. Waffelaert, bisschop van Brugge voegt er bij : « alwie de glorie van God en de zaligheid der zielen ter harte neemt, de bewaarnis van heloof en kristene zeden verlangt, moet het zijne bijbrengen om dit schandig en verderflijk misbruik uit te roeien ».

« Laat ons bonden oprichten ! zegt kardinaal Mercier dat er eene zij zij in iedere parochie ! » Geen tijd mag er verloren worden ; Kardinaal Manning verklaarde immers dat Engeland 100,000 katholieken meer zou tellen, had er het Kruimerlond 25 jaar eerder bestaan. Ook de vrouw heeft hier in hare aangewezen plaats ; zonder haar blijkt het onmogelijk, blijvende uitslagen te bekomen. Daarom zegt abbé Lemmens : « Vooral de vrouw moeten wij met ons hebben in de worsteling tegen het alcoholism ; zij moet aan het hoofd staan in den strijd. »

Kristene vrouwen, kunt gij nog onverschillig blijven aan drankbestrijding ? Of zoudt gij, voor de eerste maal, uwe hulp aan de Kerk weigeren ?

(Hooger-Op !) M. A.

Onze Paarden

Op 6den, 7den en 8sten laatstleden richtte de Maatschappij « Het Belgisch Trekpaard » haren 28sten jaarlijkschen prijskamp in. Van af zijne instelling heeft deze prijskamp ieder jaar aan belangrijkheid bijgewonnen, zoodat hij heden voor de belgische paardenliefhebbers als een nationaal feest wordt geteld. Ook de vreemde landen sturen jaarlijks er officieële afgevaardigden naar toe, 1083 paarden waren dit jaar ingeschreven ; 16 meer dan in 1912, terwijl in 1886 er maar 250 waren. En gelijk het getal der inschrijvingen ieder jaar gestegen is, zoo ook vermeerderden de hoedanigheden der tentoongestelde dieren. Laten wij hier eenige kenmerkende cijfers volgen. In 1840 wierden de beste belgische hengsten rond de 600 fr. betaald — 900 fr. in 1850 — 1200 fr. in 1860 — 1700 fr. in 1880 ;

In 1882 werd Brillant verkocht voor 4000 fr. — Jupiter in 1889 voor 6000 fr. — Bristol in 1890 voor 13,000 fr. — Citoyen voor 15,000 fr. — Nickel voor 27,000 fr. — voor Rêve d'or bood men aan den eigenaar in 1900 40,000 fr. — in 1905 50,000 fr. voor Indigène du Fosteau en later zelfs tot 100,000 fr.

De kweek heeft den handel ook niettemin bevoordeeligd. Jaarlijks worden er duizende paarden uit België naar alle landen van de wereld gezonden. In 1912 werden de uitgevoerde paarden op eene waarde van 50 millioen geschat. Maar vergeten wij niet dat het Belgisch paard het beste der wereld is, en dat het meermalen het kampioenschap der wereld behaald heeft, namelijk Brillant te Parijs, Londen, Amsterdam, Hannover, enz., Rêve d'or te Parijs en Gambrinus te Milaan.

* * *

In den prijskamp, die in t Half Eeuwfeestpaleis te Brussel plaats heeft, worden de dieren verdeeld in afdeelingen volgens de ouderdom en de grootte. In de 1e afdeeling (hengsten van vijf jaren en meer hebbende eene gestalte van 1m65 en meer) waren er 36 inschrijvingen. Twee van de Limburgsche hengsten wierden er bekroond. Espoir, bruin, 5 jaren van M. Peten van Velm bekwam de 2de prijs, en Moineau II van M. Derwa een derde. Aan beiden eenen welgemeenden proficiat ! « Het zijn », zoo schreef Heer van Broekhuyzen, opsteller van het internationaal weekblad « Het Belgisch Trekpaard » in zijn verslag over den prijskamp « twee paarden gansch verschillend van type ». Wij kenden sedert verscheidene jaren de zoon van Louisette du Fosteau ; maar hadden zijnen mededinger van 't Tongersch kweeksyndikaat nog niet gezien, Moineau II heeft bij ons den besten indruk te weeg gebracht, het is een schoon, zwaar en grof paard, dat zijne ledematen wel gebruikt. » Deze woorden strekken we ter eere het paard van Tongeren en wierden nog dikwijls herhaald door vele groote kweekers aan 't land. Hier dan ook in 't bijzonder onze hartelijke gelukwenschen.

En vooral bewonderen wij de geest van vereeniging om zulke hengsten in de streek te brengen en zoo aldaar het edele paardenras trachten te verbeteren.

* * *

Laten wij hier nog eenige onderscheidingen volgen, welke door onze Limburgsche paarden behaald werden.

2de afdeeling — Hengsten van 5 jaren en meer, hebbende eene gestalte van minder dan 1m65 :

Eervolle melding, Duc de Biesène, toebehoorende aan M. Peten te Velm.

4de Afdeeling — Hengsten van 4 jaren, hebbende eene gestalte van minder dan 1m65 :

Eerv. melding, Avenir de Betho aan M. Martin Constant, Betho-Tongeren.

5de Afdeeling — Hengsten van 3 jaren, hebbende eene gestalte van 1m62 en meer :

Eerv. melding, Carnot de Manshoven aan M. Boelen Jean Boeshoven-Loon.

7de Afdeeling — Hengstenveulens van twee jaren hebbende eene gestalte van 1m60 en meer ;

2e prijs, Morius Wild aan M. Nicolai gebroeders Wilderen.

12de Afdeeling — Merriën van 4 jaren en meer hebbende eene gestalte van 1m61 en meer ;

Eerv. meldingen, Fongène aan M. Peten, Velm — Dragonne de Coven aan M. Renotte Guillaume Mettecoven-Loon — Caline aan M. Peten Velm — Bouture d'Hippocrate aan M. Peten Velm.

13de Afdeeling — Merriën van 4 jaren en meer hebbende eene gestalte van minder dan 1m61 ;

Eerv. melding, Bella de Gorssum aan M. Nicolai J. Gorssum.

14de Afdeeling — Merriën van 4 jaren en meer, 1m61 en meer ingeschreven in het B. S. B. met het veulen ;

4e prijs Ballade aan M. Peten Velm.

Eerv. melding, Neva du Fosteau aan M. Peten Velm.

15de Afdeeling — Merriën van 4 jaren en meer (minder dan 1m61 ingeschreven in het B. S. B.) met het veulen ;

3de prijs, Intacte aan M. Peten Velm, Poldine de Chappe aan M. Peten Velm.

17de Afdeeling — Merriën van 3 jaren hebbende eene gestalte van minder dan 1m59 ;

Eerv. meldingen, Anna de Keisel aan M. Hayen Benjamin Diepenbeek, Blondine d'Ecaussines aan M. Peten Velm.

18de Afdeeling — Merrieveulens van 2 jaren, hebbende eene gestalte van 1m57 en meer ;

Eerv. melding, Hirondelle de Velm aan M. Peten, Velm.

19de Afdeeling — Merrieveulens van 2 jaren hebbende eene gestalte van minder dan 1m57 ;

5de prijs, Nirzette de Salardinge aan M. Peten Velm.

23ste Afdeeling — Loten van merriën van 3 jaren en meer, 3de prijs aan M. Peten Velm. 5de prijs aan M. Peten Velm.

BUITENLAND.

Nederland.

UITSLAG DER KIEZINGEN. — Van de herkiezingen voor de Tweede Kamer van Dinsdag zijn op dit oogenblik de volgende uitslagen gekend:

GEKOZEN : 30 liberalen ; 7 vrije demokraten ; 18 socialisten ; 11 anti revolutionairen ; 2 vrije kristen historische; 7 kristen historische; 25 katholieken.

De meerderheid die vroeger christen was gaat naar de linkerzijde over. Men verwacht zich aan het ontslag van het ministerie Heemskerck.

Frankrijk

IN EEN GASTHUIS. — Tijdens de raadpleging in het gasthuis Saint-Antoine, in den dienst van professor Ramon, te Parijs, werd een zieke, Alfred Hamel, 33 jaar oud, schrijnwerker, plotseling kwaadgek. «Ik ben een apache, tierde hij, en ik ga u allen vermoorden.»

Daardoor ontstond er een hevige schrik onder de zieken, die de vlucht namen, om hulp roepend.

Na heel wat moeite kon men er in slagen den krankzinnige te overmeesteren. De ongelukkige werd in een gesticht voor geesteskranken opgesloten.

— DE 3-JARIGE DIENSTTIJD. — In de Fransche Kamer duurt de bespreking over de herinvoering van den 3 jarigen diensttijd nog altijd voort. Maandag stelde de heer Bringuet een tegenontwerp voor, luidend dat ieder Franschman, goed voor den krijgsdienst bevonden, opvolgentlijk deel maakt : 1. van het werkelijk leger gedurende 20 maanden ; 2 van de reserve van het werkelijk leger gedurende 12 jaren en 4 maanden ; 3. van het landleger (of landweer) gedurende 17 jaren ; 4. van de reserve van het landleger ook gedurende 7 jaren.

Dit tegenontwerp werd verworpen met 503 stemmen tegen 70.

De heer Augagneur, zijn tegen-ontwerp verdedigend, legde er zich op toe aan te toonen dat er 92,000 soldaten-bedienden zijn, die men aan den werkdadigen dienst zou kunnen teruggeven.

Woordvoerder was van oordeel dat de tweejarige diensttijd volstaat.

Turkije.

DE MOORD OP DEN GROOTVIZIER. — *De strafuitvoering.* — Een ooggetuige verhaalt als volgt dit ontzettend tooneel : « Twaalf galgen waren opgericht ; deze bestonden ieder uit drie palen, driehoekig geplaatst en van eene katrol voorzien, waaraan koorden hingen. De galgen stonden min of meer verscholen achter eene reeks boomen. Eene afdeeling soldaten, met de bajonet op het geweer, kwamen post vatten rond de akelige plaats, waar weldra Damad Sali pacha, echtgenoot van prinses Munir Sultane, nicht van den sultan, en zijne makkers aan de galg zouden geknoopt worden.

« Om 3 ure is morgends weerklonk op den koer van het Seraskieraat een klaagzang. Het was de iman, een Mahommedaansche priester, die het gebed der dooden voor de veroordeelden zong : « God is groot ! God is groot ! Er is maar één God ! »

« Daar verscheen de eerste veroordeelde. Hij stapte, in zijn wit kleed gehuld, met opgeheven hoofd en vastberaden blik, tusschen eenige gendarmen. Toen hij de galgen naderde hoorde men hem met heldere stem roepen : « Het is Kiazim ! Kiazim die komt om te sterven ! Hij sterft met vreugde ! Kiazim sterft, maar honderd, maar duizend Kiazim's staan op ! Leve de rechtvaardigheid ! Weg met de vrijmetselaars ! Weg met de dwingelanden ! »

Een officier las met luider stem, voor hem, en voor zijne makkers, het doodvonnis. Hij beschuldigde Cherif pacha, Sabah Eddine, Damar Sali pacha. Bij ieder dezer namen riep Kiazim : « Dat zij eeuwig leven ! »

« Eens de lezing van het doodvonnis geeindigd, sprong Kiazim op eene voetbank. De strop werd hem rond den hals geknoopt. Een laatste kreet : « Leve de rechtvaardigheid ! » weerklonk. Eene voetbank werd omgestampt, Bohemers, voor het beulswerk aangeworven, trokken de koord... Kapitein Kiazim was gehangen. Geene beweging van zijn lichaam, geene trilling van zijn gelaat werd gezien. Zijn hoofd zakte op de borst, en het was gedaan.

« En opnieuw weergalmde akelig de doodenzang. Eene andere witte gedaante verscheen : het was Damad Sali pacha. Hij naderde kalm, onverschillig. Met doodschenblik beschouwde hij de soldaten. Hij klom op de voetbank en ging de eeuwigheid in, zonder een woord te spreken.

« En de anderen kwamen en zagen hunne makkers reeds gehangen.

« Topal Tewfik riep : « Tewfik sterft, maar hij zal door duizenden Tewfik's opgevolgd worden ! » Muhib murmelde : « Vaderland ! Vaderland ! » De luitenant Mehmed Ali zegde spottend : « Mijne kleine heertjes, nu zijt gij het die regeert, maar morgen zullen onze vrienden u het bewind ontnemen en ons wreken ! » Allen stierven moedig. Om 6 ure werd de laatste, Ijegal gehangen.

« Om 9 ure was de Bayazidplaats zwart van volk. De twaalf gehangenen hadden nu een waskleurig gelaat, en dit tooneel was ijselijk indrukwekkend. »

Rond 10 ure werden de lijken van de galgen genomen en weggevoerd, om begraven te worden.

BINNENLAND.

— EEN KNAAP OP GEHEIMZINNIGE WIJZE VERMOORD. — Maandag avond rond 7 ure, kwamen eenige wandelaars uit het bosch van Chaudoi, te Val Saint Lambert, toen zij eensklaps een revolverschot hoorden knallen. Zij snelden naar de plaats van waar het schot kwam en zagen drie knapen wegvluchten ; wijl een andere uitgestrekt op den grond bleef liggen.

De knaap, Adelninus Bresse, 12 jaar oud, was door een schot aan de rechterzijde getroffen. Eenige oogenblikken later gaf de arme kleine den geest.

De drie vluchtende knapen werden herkend als zijnde : De gebroeders Ferd. Michel en Arthur Vidal, onderscheidenlijk 19, 16 en 11 jaar oud. De Vidal's en de Brosse's bewonen aanpalende huizen in de Maasstraat, te Val-Saint-Lambert.

De policie heeft de drie broeders ondervraagd. De twee eersten beweren van niets te weten, doch de derde zegt dat het schot uit het bosch kwam.

Een knaap die bij de groep toegesnelde nieuwsgierigen stond, beweerde dat hij over eenige dagen Ferdinand eenen anderen knaap met eenen revolver zag bedreigen.

Meer weet men van de zaak niet. In afwachting dat er wat meer licht in deze zaak zal gebracht worden, blijven Ferdinand en Michel Vidal onder policie toezicht.

— JEMEPPE a/d MAAS. — VREESELIJKE DOOD. — Dinsdag middag gebeurde er een schrikkelijk ongeval ter koolmijn «Les Kessales». Een werkman, de 43 jarige Victor Lautin werd door een drijfboom medegesleept, die in eene minuut 120 maal rondraait. Men kan zich gemakkelijk verbeelden in welken toestand de arme man was, toen men de machien kon tegen houden. Lautin was nog slechts een bloedige, wanvormige massa. De ongelukkige was vader van zes kinderen en bewoonde Verlaine.

— VERGIFTIGDE PASTEI. — Ten gevolge van het eten van vleeschpastei waren te Gelles een vijftigtal personen ziek geworden. Een hunner overleed korts nadien. Het parket deed de lijkschouwing doen en zond de ingewanden naar Gent, waar zij zullen onderzocht worden. Thans is een tweede persoon overleden, zekere Philomene Maladry. Het parket is gisteren namiddag opnieuw ter plaats geweest en heeft het lijk doen ontgraven. De schouwing werd gedaan door de wetsdokters en de ingewanden werden insgelijks naar Gent gestuurd. De toestand der andere zieken betert.

M. POULLET

Minister van Wetenschappen en Kunsten, die het nieuwe schoolwetsontwerp ingediend heeft.

M. Poullet, heeft in een interview verklaard dat zijn vurigste wensch is nog in den tegenwoordigen wetgevenden zittijd de nieuwe schoolwet in de kamers te doen bespreken. En daarvoor bestaat eene gegronde reden : De jaarwedden van het onderwijzend personeel beginnen den 1 Januari ; welnu, indien het wetsontwerp maar in den volgenden zittijd zou besproken worden dan zouden de gemeenten niet in staat zijn, bij gebrek aan tijd, het bestuurlijk werk, dat hun ten laste vallen zal, te vervullen.

— KARTEL EN PATIENCIE. — De liberale *Journal de Mons* schrijft :

« Daar het stoffelijk onmogelijk zal « zijn 8 zetels te winnen (in de wetgeven- « de verkiezingen van toekomende jaar) « en de Regeering omver te werpen, zoo « vragen ook vele liberalen, zonder de « genomen beslissing te beknibbelen, dat « men — daar de taktiek verandert naar « de omstandigheden, — terug zou ko- « men tot de zelfstandige lijsten.

« Het kartel is geen geloofspunt ; Paul « Janson heeft het zoo dikwijls gezegd. « Het is een middel .. Nu het schijnt he- « den veel beter zelfstandig te zijn, zon- « der zich voor de toekomst te verbin- « den ».

De *Journal de Mons* bekent alzoo dat de druiven toekomend jaar nog altijd te groen zullen zijn voor de geuzen. Het blad heeft den schijn te zeggen : het is nutteloos al onze krachten in te spannen; laat ons betere tijden afwachten.

Het katholiek ministerie is het dertigste jaar van zijn bestaan ingetreden...

— SCHRIKKELIJKE SPOORWEGRAMP TE MECHELEN. — *Trambotsing in de statie. — Twee dooden. — Talrijke gekwetsten.* — Woensdag morgend rond 7 1/2 ure had in de statie van Mechelen eene schrikkelijke spoorwegramp plaats.

De lokaaltrein 222, die om 7 ure 10 de statie van Mechelen moet verlaten, stond

---

VOOR

TWEE VADERS

TAFEREELEN

uit het leven der Pauzelijke Zouaven

27ste vervolg

Gansch de omstreek van Loreto krielde van Piëmonteezen. Langs den kant van Camerano bedekten zij al de bergtoppen, vervulden zij al de diepten. Zij hadden de bruggen van den Musone bezet en bewaarden er den doortocht van met hunne batterijen.

Omstreeks half negen des morgens ging de eerste kolom op marsch, onder het bevel van generaal de Pimodan ; de tweede volgde te negen uren.

De rechteroever van den Musone was niet bezet ; weldra had Pimodan met zijne dapperen de rivier doorwaad, en nauwelijks waren hen de eerste stukken geschut op de overzijde gevolgd, of de generaal beval zijne mannen de beide hoeven in te nemen, die de Piëmonteezen op de helling van Castelfidardo bezetteden.

Als met de snelheid en de kracht van den bliksem rukten de zouaven, met een honderdtal leren en met het eerste der Romeinsche jagers vooruit op de *Bersaglieri* van den vijand. Het regent ballen ; doch de dapperen wijken niet. Zij vallen de Piëmonteesche kolom op het lijf, slaan te achteruit en nemen een honderdtal er van, waartusschen een officier, gevangen. Men stelt twee stukken geschut op de helling, om de standplaats tegen eenen vermoedelijken aanval te verdedigen, en met de hulp der leren brengt men twee houwitsers, onder het bevel van luitenant Daudier, tot voor het ingenomen huis.

Weldra bereiken nog vier kanons en twee houwitsers van de batterij Richter, waarmede kolonel Blumensthil de vijanden moorddadig begroet, de veroverde hoogte, terwijl Daudier, door zijnen moed en zijne diepe kennis, de minderheid van het pauselijk geschut tegenover dat van den vijand weet te vergoeden. Een bal heeft de bil van kapitein Richter doorboord ; doch hij wil het vuur niet verlaten

Het oogenblik was gekomen om de tweede hoeve aan te vallen.

Pimodan beveelt ; zijne kleine keurbende rukt met heldenmoed vooruit.

Doch eilaas ! die dapperen wisten niet, met welk eene overmacht zij hier te doen hadden. Het was een gansch leger, dat hen op den kant van het woud verbeidde ; een hagel van lood en ballen dunt de gelederen der moedige aanvallers op zoo schrikkelijk eene wijze, dat zij wel genoodzaakt zijn achteruit te trekken.

De vijand volgt hen op ; maar op 't oogenblik, dat hij de Pauselijken gaat bereiken, keeren deze om, wachten hem af op vijftien stappen, ontvangen hem met een wel gevoed vuur en stormen hem met de bajonnet op het lijf.

Verstomd over zooveel stoutmoedigheid, en ofschoon veel talrijker dan zijne tegenstrevers, wijkt de vijand op zijne beurt achteruit en laat de strijders van Pimodan opnieuw hunne standplaats innemen.

Doch de generaal is gekwetst ; zijn aanschijn is bleek en met bloed bevlekt.

— Vooruit ! roept hij. Kinderen, vooruit !

— Leve Pimodan ! juichen zijne dapperen.

— Schreeuwt niet ! antwoordt de veldheer ; maar snelt voorwaarts.

Een tweede bal doorboort hem den rechter arm. Hij grijpt zijnen degen met de linkerhand aan.

— Vooruit, jongelieden ! roept hij opnieuw. God is met ons.

Becdelièvre, te voet, in het midden zijner mannen, met de armen zorgeloos op de borst gekruist, geeft koelbloedig zijne bevelen.

Bij een derden aanval ontvangt Pimodan een derden kogel, ditmaal in het been.

— Jongelieden ! roept hij, onbeweegbaar op het zadel. God is met ons.... Voorwaarts !....

Maar de Sardiniërs stroomen immer talrijker toe. De zouaven vechten als leeuwen ; doch de Zwitzers en de ruiterij, door den vloed van vuur overrompeld en uiteengeslagen, wijken in wanorde achteruit.

Daudier stond eindelijk alleen. Al zijne soldaten — zoo schreef de zouaaf Tresvaux de Fraval — waren gedood of gevlucht. Er bevond zich een vuurmond op vijftig passen van den vijand.

— Tresvaux ! roept de dappere krijgsman ; redden wij het kanon !

Tresvaux snelt bij, gevolgd door Le Camus, de Saint-Brieux en een derden hunner landgenooten. Onder eenen hagel van ballen rukten zij, met behulp van Daudier, het kanon los, sleepen het op den boord der helling, storten het in de diepte, en loopen terug naar hunne makkers.

De strijd is woedend en ijselijk geworden. Van den eenen kant staan er nog tweehonderd koene borsten, die geen terugdeinzen kennen ; van de andere zijde schijnt de aarde immer nieuwe en talrijker Sardiniërs uit te braken.... En nochtans de tweehonderd helden geven den moed niet op.... Doch heilaas ! elke aanval vermindert hun aantal....

De Pimodan beveelt een nieuwen stormloop. Men rukt vooruit en beukt moedig tegen de vijandelijke gelederen in. Doch weder een kogel treft den generaal in de rechterzijde, doorboort hem het lichaam en maakt zich eenen doortocht langs de linkerzijde.

Het is de dood.

— Renneville, zegt hij, wankelend op zijn paard ; ik ga sterven. Gauw ! verzamel onze jagers !

Tusschen de strijders van Castelfidardo was de edelmoedige Ernest Mastraeten, leerling in de geneeskunde te Leuven.

« Tijdens het gevecht — schreef hij later uit Alexandrië aan zijne ouders — oefende ik twee stielen uit — dien van sergeant en dien van heelmeester : ons veldhospitaal was op vijfhonderd meters achter de strijdlinie ingericht. Ik ging van het batailjon naar het hospitaal, en omgekeerd, terwijl ik de gekwetsten droeg, mijn schot loste, mijne bajonnet liet spelen, of de wonden verbond, met één woord, terwijl ik mijnen plicht poogde te volbrengen. »

Het was bij onzen kloekmoedigen landgenoot, die in gezelschap van eenen geneesheer werkte, dat men den gewonden Pimodan aanbracht. Zijn lichaam zijpelde van bloed.

De geneesheer was juist met de medehulp van Mastraeten begonnen den gekwetsten veldheer te verbinden, toen de pauselijke soldaten moesten achteruittrekken, verpletterd als zij waren door de immer versche manschappen der Piëmonteezen. De doktor bemerkte het gevaar.

— Mastraeten, zeide hij lafhartig, het is tijd om te vertrekken.

— Nooit ! antwoordde de edelmoedige jongeling ; doktor, neen, nooit verlaat ik den generaal of de overige gekwetsten.

De geneesheer zeide niets meer, en ging heen.

« Onnoodig, schreef Mastraeten, u te zeggen, dat hij geen Belg is. »

De dappere zouaaf, zelf een weinig aan het been gekwetst, bleef dus alleen bij zijn stervenden generaal en bij zijne gewonde makkers.

Het was een hartverscheurend schouwspel. Zij waren samen ongeveer dertig man, officiers en soldaten ; eenige waren verbonden, andere wachtten op hunne beurt ; het bloed stroomde overal. De pijn ontrukte smartelijke kreten aan die borsten, welke echter zoo dapper waren.

De Piëmonteezen omsingelen weldra de woning, en zij, die zoo valschelijk de zouaven van verraderij beschuldigd hebben, zij schamen zich niet, hier nogmaals hunne trouwelooze wreedheid den teugel te vieren. Het zwarte vaandel was opgestoken en nochtans losten de laffe aanvallers, door deuren en vensters, op de arme gekwetsten een tiental scheuten, die gelukkig toch geen groot hinder veroorzaakten. Er bleef niets meer over dan zich gevangen te geven.

De edele Pimodan — door Bresciani zoo wel aan Judas Machabeus vergeleken — besefte ten volle zijnen toestand en wachtte den dood af met eene bewonderenswaardige kalmte. Op zijn verzoek stond Cialdini toe, dat Mastraeten tot het einde bij hem bleef.

Ach ! het moest niet lang duren. « Pimodan — zoo schreef onze medevaderlander aan zijne ouders — leed ijselijk, en hij verdroeg zijne smarten met de gerustheid en het geduld eens martelaars ; hij gaf eindelijk den geest tegen middernacht. »

God heeft zijnen krijger gekroond.

Doch keeren wij tot het slagveld weder. De opperbevelhebber van het pauselijke leger had te vergeefs gepoogd, een deel der vluchtelingen opnieuw bijeen te scharen, achter de dijken en rond de hutzen, waar men voor het vuur der batterijen beveiligd was : alles was vruchteloos.

Hij gaf dus het bevel, hen achter de hellingen van den Musone te geleiden en aldus tot den samenloop van den Aspio te brengen, hen de rivier te doen doorwaden en op Umana te richten. Vervolgens keerde hij naar de hoeve terug, en het was onderweg, dat hij een laatsten handdruk wisselde met zijnen moedigen vriend de Pimodan.

— Generaal, sprak de stervende ; zij vechten als helden ! De eer der Kerk is gered !... Vaarwel !

De Lamoricière deed den aftocht blazen.

Hij gelastte kolonel de Goudenhoven naar de hoeve te gaan, met bevel voor de troepen, die er zich bevonden, achteruit te trekken naar de rivier, als zij het niet meer konden volhouden, maar alle pogingen aan te wenden om het grof geschut te bewaren.

Het ging thans een strijd van leeuwen plaats hebben.

Er waren eindelijk slechts acht ongehinderde zouaven meer in de hoeve der *Crocette*, de laatste verdedigers van twee en twintig ongelukkige gekwetsten ; — maar het waren leeuwen, die gedurende een gansch uur den aanval van meer dan duizend Piëmonteezen afweerden.

Zij zagen op den dorschvloer de stroo- en houtmijten branden. De minste wind kon de vlammen aan de hoeve overzetten, en nochtans, zij verroerden niet ! Zij vuurden, vuurden aanhoudend, en elk schot strekte eenen vijand neder.

— Voor u, ginder ! riep Dhont, en de aangeduide Sardinier stortte ten gronde. Zoo doodde hij er een en twintig achter elkander.

De vuurroeren worden zoo heet, dat men vreest ze onder het laden te zien springen. Het plein is met lijken bezaaid.

En de acht reuzen gaan immer voort met hunne slachting. Zij waren vreeselijk om zien, gelijk zij daar stonden, als geesten der verdelging, overdekt met zweet, zwart van 't buskruit, met brandende oogen, met samengetrokken lippen, met hijgenden boezem.

Eindelijk weerschalt er een dubbel schot der vuurmonden ; de helft van het dak is weggerukt ; een bal valt door het gewelf in de kamer. Eensklaps scheurt de vloer, de wanden barsten ; de kamer is vol rook, en de vlammen dringen vraatzuchtig door de spleten. De Piëmonteezen, in de onmogelijkheid om die vreeselijke standplaats in te nemen, hebben er het vuur aan gestoken.

— Geeft u over, klinkt eene stem van buiten.

— Liever duizendmaal den dood ! antwoorden Le Camus en Tresvaux.

Maar de vlammen groeien aan ; de balken kraken. De gekwetsten slaken doffe zuchten.... Daar maakt de woede der ontembare leeuwen plaats voor het medelijden. Men steekt een witten zakdoek op den laadstok van een geweer. De Piëmonteezen houden op met schieten, en de zouaven nemen de zwaarst gewonden op hunne schouders en dragen ze, door rook en vlammen, buiten de brandende woning.

Dan slaan zij den blik in het ronde : het pauselijk leger is verdelgd.

— De eer is ongeschonden, roepen zij ; zalig de dooden ! Zij zijn reeds daarboven (1).

Zoo eindigde die vreeselijke veldslag, waarin al de roem door de overwonnenen werd ingeoogst, en die eene eeuwige vlek voor de overwinnaars zal wezen.

België had er zijne zonen, en België mag fier zijn over die vertegenwoordigers zijner aloude godsvrucht en dapperheid.

Wij maken met recht melding van de helden wier namen door het verslag hunner oversten zijn verheerlijkt geworden, als van Poncin, Schoenmaeker, Le Clément de S.-Marc, Massart, Cralle, De Winter, Mayart, Mousty, Van Heede en zoovele anderen.

(1) Wij verhaalden den slag van Castelfidardo zoo getrouw mogelijk, naar het verslag van generaal de Lamoricière en naar de beschrijving van Bresciani. Voor het verdere gebruikten wij « Précis historiques, 1860-61 » passim. Wat de bijzonderheden betreft, die wij thans gaan mededeelen, de schrijver loochent niet, dat zij wellicht eenigszins aan de echtheid van het verhaal schaden, doch ter liefde zijner dappere landgenooten, die aan den heldenstrijd van Castelfidardo deelnamen, wil hij zich dit gebrek aan stoffelijke volmaaktheid gaarne getroosten.

[T VERVOLGT]